

Ha (10)(2e)

Is het misschien nog mogelijk om maandag nog een vraag over mondkapjes mee te nemen, zie bijlage en ook onderstaande suggestie. Morgenavond moeten we dit advies opleveren...

Groet, (10)(2e)

Ps. we hebben nog veel meer reacties vanuit de WAR ontvangen, maar niet even eenduidig

---

From: (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@uva.nl>

Sent: zondag 3 mei 2020 22:34

To: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Subject: RE: 2 vragen, waarvan 1 spoed over effect mondkapjesgebruik op compliance andere maatregelen

Ha (10)(2e)

Wat mij opvalt bij deze, en andere discussies, is dat wij als wetenschappers natuurlijk heel goed weten welke theorieën er allemaal zijn, en welke variabelen en processen allemaal rol kunnen spelen, maar natuurlijk niet hoe welke burgers in deze situatie op bepaalde maatregelen reageren. Zo leren wij het ook aan onze studenten. Je gaat je theoretisch model meten bij je doelgroep. Wij zijn allemaal hoog opgeleid, hier dag en nacht mee bezig. Hoe kunnen wij weten hoe een laag opgeleide 30-jarige in Leeuwarden of Breda reageert?

Oftewel, zoals bij elk onderzoek, wetenschappers genereren hypothesen over aantal mogelijke psychologische en gedragsmatige reacties van burgers, en dan ga je bij de doelgroep toetsen welke reacties het meest waarschijnlijk zijn.

Dan kan je denken aan stappenplan als:

1. Startmail met heldere vragen (zoals jij gisteren deed)
2. Inventarisatie van antwoorden bij adviesraad
3. Indien dit veel kanten opgaat, ook qua consequenties, zoals nu het geval is. Onderzoek onder de doelgroep. Indien meesten in adviesraad zelfde reactie voorspellen, lijkt me onderzoek minder noodzakelijk
4. (indien tijd, eerst kwalitatief bij kleine groep. Bv. mensen bellen uit "ons" panel om te peilen of wij mogelijke reacties over het hoofd zien)
5. Kwantitatieve toetsing bij steekproef. Paar honderd mensen kan vaak al genoeg zijn om een redelijk beeld te krijgen. Kwaliteit van antwoorden hangt meer af van representativiteit van de steekproef dan van de omvang (hoewel er natuurlijk wel een ondergrens is). Voor analyses op subgroepen zijn uiteraard meer mensen in de steekproef nodig.

Als je werkt met klein team en bestaand panel gebruikt waar al logistiek/infrastructuur omheen zit, kan dit heel snel. In 1 dag vragenlijst maken (hoeft niet perfect te zijn). Afh. van onderzoeksbureau kan je zelf programmeren (dat is snelste), of doen zij het (kan ook heel snel, maar ze moeten natuurlijk wel inplannen). Dataverzameling kan in 1 dag bij een flitspeiling. Analyses kan je denk ik in 1 uur af hebben (rechte tellingen en crosstabs met achtergrondvariabelen). Hoe meer mensen en hoe meer bureaucratie erom heen, hoe trager het wordt uiteraard.

Ik weet niet of je vraag hieronder ook gaat over type vragen. Dat hangt denk ik heel erg af van het onderwerp. Maar als het gaat om mogelijke reacties op mogelijke maatregelen, zijn mijn eerste snelle gedachten een aantal "stel dat"-vragen (scenario's). Je kan dan doorvragen op aantal gewenste en ongewenste reacties om indruk te krijgen hoe de Nederlandse burger zal reageren en of subgroepen verschillend zullen reageren. Ik ben zelf ook fan van situationele intenties zoals dat wel wordt gebruikt in onderzoek naar verleidingen om je ongezond te gedragen (stel dat die situatie zich voordoet, zou je dan..... doen). Maar ongetwijfeld heeft elk lid van de adviesraad zijn eigen voorkeuren op dit gebied.

Daarnaast natuurlijk vragen naar draagvlak van verschillende maatregelen of verschillende varianten van een maatregel (hoe meer draagvlak, hoe waarschijnlijker men zich er aan houdt, en hoe meer vertrouwen in de regering).

Als er wordt toegewerkt naar persconferenties, zou je 6 a 7 dagen tevoren kunnen beginnen. 2 a 3 dagen voor inventariseren kennis/meningen adviesraad, en 2 a 3 dagen voor het onderzoek. Als je ook kwalitatief onderzoek doet om je net naar mogelijke mentale en gedragsreacties breder uit te werpen, kost dat natuurlijk ook 2 a 3 dagen (is uit te besteden aan onderzoeksbureau). Alles kan sneller als je er meer druk op zet, en minder mensen. Een bottleneck is uiteraard of er mensen zijn die tijd hebben om e.e.a. te inventariseren en uit te voeren.

(10)(2e)

From: (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Sent: 03 May 2020 19:57
To: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@uva.nl>
Subject: RE: 2 vragen, waarvan 1 spoed over effect mondkapjesgebruik op compliance andere maatregelen

Dag (10)(2e)

Dank voor je uitgebreide toelichting – we proberen nu in 2-3 dagen via discussie in aanvulling op literatuur een beeld te krijgen, maar geheel eenduidig is het niet.

De vraag is dan wat voor soort flitsonderzoek denk je aan om hier beter inzicht in te krijgen? We gaan er nu vanuit dat wat we aanleveren dinsdag/woensdag wordt gebruikt voor het fine-tunen van de boodschap die de Rutte/De Jonge woensdag bij hun persconferentie gaan geven. Voor deze week dan niet meer mogelijk. Maar wellicht wel voor de volgende persconferentie op 13 mei?

Groet, (10)(2e)

From: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@uva.nl>
Sent: zondag 3 mei 2020 18:25
To: (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@fsw.leidenuniv.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@uu.nl>; CoronaGedragUnit <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e)@amc.uva.nl' <(10)(2e)@amc.uva.nl>; (10)(2e)@amsterdamumc.nl' <(10)(2e)@amsterdamumc.nl>; (10)(2e)@media-gezondheid.nl' <(10)(2e)@media-gezondheid.nl>; (10)(2e)@essb.eur.nl' <(10)(2e)@essb.eur.nl>; (10)(2e)@maastrichtuniversity.nl' <(10)(2e)@maastrichtuniversity.nl>; (10)(2e)@essb.eur.nl' <(10)(2e)@essb.eur.nl>; (10)(2e)@maastrichtuniversity.nl' <(10)(2e)@maastrichtuniversity.nl>; (10)(2e)@gggelderlandzuid.nl' <(10)(2e)@gggelderlandzuid.nl>; (10)(2e)@radboudumc.nl' <(10)(2e)@radboudumc.nl>; (10)(2e)@amsterdamumc.nl' <(10)(2e)@amsterdamumc.nl>; (10)(2e)@umcg.nl' <(10)(2e)@umcg.nl>; (10)(2e)@uva.nl' <(10)(2e)@uva.nl>; (10)(2e)@uu.nl' <(10)(2e)@uu.nl>
Cc: (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Subject: RE: 2 vragen, waarvan 1 spoed over effect mondkapjesgebruik op compliance andere maatregelen

In de Volkskrant van dit weekend staat een recensie van een boek over de pestbestrijding in Nederland in de 17^e eeuw. In deze recensie viel me deze passage op: "De pensionaris riep een aantal hoogleraren bij elkaar, gaf ze nauwelijks tijd om na te denken en herschreef hun haastige advies naar eigen wens."

De kern van wat ik wil benadrukken in mijn bijdrage aan de gedachtenwisseling is dat we behalve inhoudelijk advies gebaseerd op theorie, ook een stevig pleidooi moeten houden voor flitsonderzoek, naast degelijk wetenschappelijk onderzoek. Ook adviezen die er binnen 2 à 3 dagen moeten liggen, kunnen worden onderbouwd met kort snel onderzoek. In het huidige terra incognita is het essentieel om constant te peilen bij de doelgroepen, in al hun verscheidenheid.

Mijn indruk van alle mails/apps tot nu toe is we op grond van meerdere theoretisch invalshoeken tot voorspelling kunnen komen van zowel gewenste als ongewenste gedrags- en psychologische effecten van invoeren mondkapjesmaatregelen:

- *Gewenst gedrag is bv. meer adherence aan andere aanbevelingen (kapjes als cue-reminder/ van het gevaar en primer van voornemen gezond te handelen; ook via consistentieheuristiek kan dit ander gezond verdrag versterken; Ook via identiteit/waarden, ik ben persoon die adviezen opvolgt.*
  - *Ongewenst gedrag is minder adherence omdat men denkt dat mondkapjes compenseren voor andere maatregelen (meer gevoel van veiligheid, ander gedrag is nu minder gevaarlijk waardoor er minder goal- en rol-conflict is tussen behoefte van veiligheid en andere sociale/affectieve/hedonistische behoeften).*
  - *Idem dito zijn ook positieve en negatieve psychologische effecten te benoemen: Zelf mondkapje dragen kan enerzijds minder stress geven door meer gevoel van veiligheid en meer gevoel van controle (incl. het in de apps genoemde placebo-effect op betere afweer). Echter, als men overal mondkapjes ziet bij anderen kan dat ook meer stress geven, bv. omdat gevoel van veiligheid afneemt (elk mondkapje is cue die aan het gevaar herinnert).*
- In de categorie analogie en n=1; Ik heb me nog nooit zo onveilig gevoeld als toen ik paar weken na een terroristische aanslag*

in Brussel ter plaatse een wandeling maakte met op elke straathoek militairen met mitrailleurs.

- *Bij niet invoeren mondkapjes maatregelen, verwacht ik vooral afnemend vertrouwen in de overheid, en wellicht bij deel van de mensen lager gevoel van veiligheid, en daardoor meer stress. Het interessante vind ik hier dat mensen natuurlijk vrij zijn om zelf mondkapjes te dragen als ze dat veiliger vinden. Maar dat zie ik in mijn omgeving nog nauwelijks. Hier speelt denk ik de ons aller bekende descriptieve sociale norm een rol. Het voelt niet fijn om als eerste/enige mondkapje te dragen. Men heeft een duwtje nodig.*

Bottom-line weten we gewoon niet welke gewenste of ongewenste effecten sterker zullen zijn wegens gebrek aan empirisch onderzoek in de huidige unieke situatie binnen de Nederlandse cultuur.

Is het een goede voorspelling dat zowel gewenste als ongewenste effecten zich zullen voordoen?

En dat dit varieert over subgroepen, afh. van demografische, psychologische, sociologische, etc. variabelen?

Ik begrijp de behoefte bij VWS aan snelle adviezen, maar die zouden verder kunnen worden onderbouwd met flitspeilingen. Naast goed wetenschappelijke onderzoek, is ook snel onderzoek nodig dat binnen 2 à 3 dagen aangeeft wat te verwachten reacties zijn bij de doelgroepen. We weten allemaal dat het een klassieke fout is om op je eigen gut feeling te bepalen wat je doelgroep denkt als zal gaan doen. Behalve stellingen zou ook onderzoek m.b.v. scenario's/vignetten interessante data kunnen opleveren. Ik kan me niet voorstellen dat er niet al allerlei snel onderzoek door de overheid wordt uitgezet. In het kader van ons mantra, denk ik dat het goed zou zijn als ook gedragswetenschappers hierbij worden betrokken om heel snel - onderbouwd met wetenschappelijke theorieën, en kennis van vraagformulering - relevante empirische gegevens op tafel te krijgen.

Vertrouwen in overheid

Dit is terecht een paar keer genoemd als belangrijke factor. Ik vind deze wel lastig.

Als blijkt dat mondkapjes effectief zijn, is dit het eenvoudigst, want dan zal de overheid dit gaan stimuleren of (in bepaalde situaties) verplicht stellen.

[Als sidenote, opvallend is dat ik zowel reviews heb gezien die concluderen dat het niet werkt als reviews die concluderen dat het wel werkt. Gelukkig mogen we deze puzzel aan anderen overlaten].

Maar stel dat er geen bewijs is dat mondkapjes een gewenste effect hebben, of er is zelfs bewijs dat het voor bepaalde subgroepen zelfs ongewenst effect heeft. Dan kan de druk op de overheid toch te groot worden om te blijven volhouden dat mondkapjes niet nodig zijn. Als steeds meer andere landen en steeds meer (ov-) bedrijven mondkapjes invoeren, is dit voor veel burgers HET bewijs dat mondkapjes een effectieve maatregel zijn (gedrag van anderen als bron van informatie, en als bron van sociale norm: mondkapjes zijn effectief + sociaal gewenst). Dan is invoeren mondkapjes haast niet meer tegen te houden zonder verlies van vertrouwen in onze overheid (ik proef hier parallel met het sluiten van de scholen aan het begin van de crisis, een maatregel die tegenstribbelend lijkt te zijn genomen onder druk van de publieke opinie).

Wat ik in deze situatie wel heel lastig vind. Als er geen bewijs voor effectiviteit is, welke argumenten gebruik je dan om uit te leggen dat je toch wat mondkapjes maatregelen invoert? "Omdat de burgers dat willen" is niet zo'n sterk argument, hoewel het kabinet bij de sluiting van scholen vrij aardig met dit argument weg kwam.

Ik verwacht dan wel dat men burger tevreden zal willen staan door mondkapjes maatregelen te beperken tot bepaalde locaties waarin het misschien net wat zinniger is, of minder onzinnig, analoog aan wat men in het buitenland ziet (bv., supermarkt, trein). Dat heeft als risico dat mensen dan zelf locaties en situaties gaan verzinnen die in hun ogen toch min of meer hetzelfde zijn, en waarin ze dus met meer mensen kunnen samenkomen mits iedereen mondkapjes draagt. In kader van het goal conflict, gaan mensen meer ruimte opeisen zodat ze zelf ook meer kunnen.

Als wordt gekozen voor mondkapjes in bepaalde locaties, moet om ongewenste neveneffecten tegen te gaan daarom heel duidelijk en overtuigend uitgelegd waarom voor die locaties is gekozen, en waarom dit anders is dan bij andere op het oog vergelijkbare locaties/situaties.

Potentieel risico invoeren mondkapjes vooral omdat burger het wil, teneinde vertrouwen op de overheid te behouden is dat het een korte termijnstrategie is, die in potentie na aantal weken ook negatief kan uitpakken. Stel dat mondkapjes invoeren averechts uitpakt en de ICs weer vollopen? Welke effect heeft dat dan op vertrouwen in de overheid? [dit risico valt overigens denk ik wel mee, omdat een eventuele 2^e golf aan veel oorzaken kan worden toegeschreven].

Tot slot wil ik me uiteraard aansluiten bij de al vaker getrokken conclusie dat super-goede communicatie, doelgroep afgestemd, cruciaal is om ongewenste gedragseffecten tegen te gaan van invoeren mondkapjesmaatregelen. Zie de heldere en goede vier punten die (10)(2e) in een app van zaterdag noemt, en ook heel goed op televisie heeft verwoord. Dus in alle openheid mensen meenemen in de afwegingen in gewone mensentaal, met superheldere conclusies en heel goed uitleggen waarom andere

maatregelen (bv., 1,5 meter, zoveel mogelijk thuisblijven, met max paar mensen samenkomen) veel effectiever zijn.

(10)(2e)

From: (10)(2e), (10)(2e), <(10)(2e)@fsw.leidenuniv.nl>
Sent: 03 May 2020 17:40
To: (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e), <(10)(2e)@uu.nl>; CoronaGedragsUnit <(10)(2e)@rivm.nl>;
 (10)(2e)@amc.uva.nl <(10)(2e)@amc.uva.nl>; (10)(2e)@amsterdamumc.nl
 <(10)(2e)@amsterdamumc.nl>; (10)(2e)@media-gezondheid.nl <(10)(2e)@media-gezondheid.nl>; (10)(2e)@essb.eur.nl
 <(10)(2e)@essb.eur.nl>; (10)(2e)@maastrichtuniversity.nl <(10)(2e)@maastrichtuniversity.nl>; (10)(2e)@essb.eur.nl
 <(10)(2e)@essb.eur.nl>; (10)(2e)@maastrichtuniversity.nl <(10)(2e)@maastrichtuniversity.nl>; (10)(2e)@ggdgelderlandzuid.nl
 <(10)(2e)@ggdgelderlandzuid.nl>; (10)(2e)@radboudumc.nl
 <(10)(2e)@radboudumc.nl>; (10)(2e)@uva.nl <(10)(2e)@uva.nl>;
 (10)(2e)@amsterdamumc.nl <(10)(2e)@amsterdamumc.nl>; (10)(2e)@umcg.nl
 <(10)(2e)@umcg.nl>; (10)(2e)@uva.nl <(10)(2e)@uva.nl>; (10)(2e)@uu.nl
Cc: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e), (10)(2e)
 <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Subject: RE: 2 vragen, waarvan 1 spoed over effect mondkapjesgebruik op compliance andere maatregelen

Hi (10)(2e)

Bij de argumenten van (10)(2e) sluit ik me aan. Zoals gisteren toegelicht zijn deze ook geheel in lijn zijn met het optimaal gebruik maken van mogelijke placebo effecten en voorkomen van nocebo effecten.

Beste groet, (10)(2e)

Van: (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@uu.nl>
Verzonden: zondag 3 mei 2020 11:26
Aan: CoronaGedragsUnit <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e)@amc.uva.nl <(10)(2e)@amc.uva.nl>;
 (10)(2e)@amsterdamumc.nl <(10)(2e)@amsterdamumc.nl>; (10)(2e)@media-gezondheid.nl <(10)(2e)@media-
 gezondheid.nl>; (10)(2e)@essb.eur.nl <(10)(2e)@essb.eur.nl>; (10)(2e)@maastrichtuniversity.nl
 <(10)(2e)@maastrichtuniversity.nl>; (10)(2e)@essb.eur.nl <(10)(2e)@essb.eur.nl>; (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@fsw.leidenuniv.nl>;
 (10)(2e)@maastrichtuniversity.nl <(10)(2e)@maastrichtuniversity.nl>; (10)(2e)@ggdgelderlandzuid.nl
 <(10)(2e)@ggdgelderlandzuid.nl>; (10)(2e)@radboudumc.nl
 <(10)(2e)@radboudumc.nl>; (10)(2e)@uva.nl <(10)(2e)@uva.nl>;
 (10)(2e)@amsterdamumc.nl <(10)(2e)@amsterdamumc.nl>; (10)(2e)@umcg.nl
 <(10)(2e)@umcg.nl>; (10)(2e)@uva.nl <(10)(2e)@uva.nl>; (10)(2e)@uu.nl
CC: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e), (10)(2e)
 <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Onderwerp: RE: 2 vragen, waarvan 1 spoed over effect mondkapjesgebruik op compliance andere maatregelen

Beste (10)(2e)

Voor de vraag naar de effectiviteit van mondkapjes als beschermingsmiddel van jezelf tegen anderen en van anderen tegen jezelf, en de algehele bijdrage aan het terugdringen van verspreiding van mijn virus, is mijn mening geheel in lijn met de review die jullie meestuurden. Zelfs als mondkapjes maar een kleine bijdrage aan het verspreiden van 'droplets' geven, is dat relevant. In de Nederlandse discussie zie ik vooral tegenargumenten de revue passeren met een sterk beroep op het argument dat het mensen 'sloppy' zou maken als ze onjuist worden gebruikt (zie ook hierna) en dat vooral homemade mondkapjes geen optimale bescherming leveren. Vanuit beleids oogpunt zou ik zeggen dat mondkapjes wel degelijk een toegevoegde waarde hebben in situaties waarin de physical distancing maatregel lastig zo niet helemaal niet na te leven is: Denk aan het OV, scholen of werksituaties. Nederland vaart een strakke eigen koers met een sterk beroep op physical distancing als de beste maatregel waarbij burgers zelfbeheersing moeten betrachten, voorbijgaand aan de eerder genoemde observatie dat deze regels zelfs voor welwillenden niet altijd na te leven valt.

Vanuit het gedragsaspect geredeneerd heb ik veel zien langskomen (ook uit onze wetenschappelijke adviesraad) dat strookt met terughoudende opstelling van de overheid (leunend op het advies van het RIVM in dezen): mondkapjes zouden schijnveiligheid

geven en mensen slordig maken in het naleven van de (in beginsel betere) afstandsregel. Ik wil graag een krachtig tegengeluid laten horen. Zolang we het niet weten is het niet verstandig om te speculeren waarom mensen zich niet verstandig zouden gedragen met mondkapjes op. Tegen de bewering in dat het mensen slordig maakt, zou je juist kunnen vermoeden dat ze zich bewuster zijn van hun gedrag en meer gaan opletten door het ongebruikelijke 'ding' op hun gezicht. Het zou dus als een sterke reminder kunnen werken om je gedrag aan te passen. Die tegengestelde hypothesen vragen om nader onderzoek. Zolang dat niet beschikbaar is zou ik ervoor pleiten om juist wel mondkapjes te gebruiken in situaties waar de afstandsregel onvoldoende werkt. Verder zou het ook goed zijn om te rade te gaan bij onze burens in Duitsland en België en hen te vragen om hun ervaringen te delen.

Ik vind dit interessante materie en denk graag mee om te kijken of we goed en relevant onderzoek snel op een rijtje kunnen zetten om een gefundeerd advies te geven voor zover het gaat om de impact op gedrag (afstand) en de motivatie van mensen om zich aan de afstandsregel te houden.

Groet

(10)(2e)

From: CoronaGedragUnit <(10)(2e)@rivm.nl>
Sent: zaterdag 2 mei 2020 11:41
To: CoronaGedragUnit <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e)@amc.uva.nl <(10)(2e)@amc.uva.nl>; (10)(2e)@amsterdamumc.nl <(10)(2e)@amsterdamumc.nl>; (10)(2e)@media-gezondheid.nl <(10)(2e)@media-gezondheid.nl>; (10)(2e)@essb.eur.nl <(10)(2e)@essb.eur.nl>; (10)(2e)@maastrichtuniversity.nl <(10)(2e)@maastrichtuniversity.nl>; (10)(2e)@essb.eur.nl <(10)(2e)@essb.eur.nl>; (10)(2e)@fsw.leidenuniv.nl <(10)(2e)@fsw.leidenuniv.nl>; (10)(2e)@maastrichtuniversity.nl <(10)(2e)@maastrichtuniversity.nl>; (10)(2e)@ggdgelderlandzuid.nl <(10)(2e)@ggdgelderlandzuid.nl>; (10)(2e)@radboudumc.nl <(10)(2e)@radboudumc.nl>; (10)(2e)@uva.nl <(10)(2e)@uva.nl>; (10)(2e)@uu.nl <(10)(2e)@uu.nl>; (10)(2e)@amsterdamumc.nl <(10)(2e)@amsterdamumc.nl>; (10)(2e)@umcg.nl <(10)(2e)@umcg.nl>; (10)(2e)@uva.nl <(10)(2e)@uva.nl>; (10)(2e)@uu.nl <(10)(2e)@uu.nl>; (10)(2e)@rivm.nl <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e)@rivm.nl <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e)@rivm.nl <(10)(2e)@rivm.nl>

Subject: 2 vragen, waarvan 1 spoed over effect mondkapjesgebruik op compliance andere maatregelen

Importance: High

Beste Leden van de WAR Corona gedragsunit,

Bij wijze van hoge uitzondering, nu toch een vraag in het weekend, omdat deze ons gisteravond is gesteld door VWS, en waarop ze maandag 4 mei al een antwoord wenst:

1. Welke effecten heeft het gebruik of zou het gebruik van mondkapjes mogelijk kunnen hebben op de compliance aan de huidige social distancing maatregelen, zoals het advies 'blijf zoveel mogelijk thuis', 'blijf thuis bij klachten' en de anderhalve metermaatregel? Vraag aan jullie:

- a. Vanuit je expertise – wat verwacht je hoe mensen gaan reageren als de overheid geen advies geeft om mondkapjes te verplichten aan burgers (in het algemeen of in bepaalde settings zoals het OV) nu België en Duitsland hier wel mee aan de slag gaan.
- b. Vanuit je expertise – verwacht je dat het dragen van mondkapjes effect heeft op compliance aan de huidige gedragsmaatregelen, en zo ja, op welke maatregelen en in welke richting. Uiteraard fijn als je zo goed mogelijk kunt aangeven op basis waar van je dit denkt.
- c. We hebben tot nu toe als meest recente review hierover gevonden: <https://www.preprints.org/manuscript/202004.0203/v1> ; mochten jullie andere recente empirische studies hebben die bruikbaar zijn voor de beantwoording van deze vraag, van harte welkom! (onze literatuurscanners hebben al aardig wat in beeld, maar er verschijnt nu vrijwel dagelijks wat nieuws, vandaar ook aan jullie dit verzoek)

Een tweede vraag die VWS ons stelt heeft een langere doorlooptijd, komt daarom a.s. vrijdag terug bij het WAR overleg

2. Welke effect zal het gebruik van serologische sneltesten hebben op menselijk gedrag? – voor de beantwoording hiervan geeft VWS ons meer tijd (enkele weken: ruimte voor zowel verkenning literatuur & verdiepend onderzoek) – Vraag aan jullie:

- Mocht je relevante recente empirische studies weten hiervoor, we houden ons aanbevolen!
- Welke 2-3 leden zouden hierover mee kunnen denken / tegen-lezen?

Korte update

- Eind van de week verwachten we met de resultaten van de 1^e ronde vragenlijst naar buiten te kunnen komen (hier wordt nu nog hard aan gewerkt), terwijl op 6 mei de 2^e ronde open gaat. De resultaten van de volgende rondes hopen we sneller na sluiting te kunnen presenteren, we leren elke dag!
- Basisdocument theoretisch kader preventie & welzijn en stappenplan voor communicatie/interventies ontvangen jullie woensdag met agenda vd voor komende vrijdag.

Goed weekend allemaal!

Met hartelijke groet,

(10)(2e) (10)(2e)

Dr. (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)

RIVM Centrum Gezondheid en Maatschappij | Corona Gedragsunit | (10)(2e) @rivm.nl
 Antonie van Leeuwenhoeklaan 9 | 3721 MA Bilthoven / Postbus 1 (10)(2e) | 3720 BA Bilthoven

T (10)(2e) | M (10)(2e) | E (10)(2e) @rivm.nl | Tw @ (10)(2e)

RIVM De zorg voor morgen begint vandaag

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to health and sustainability

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to health and sustainability